

A mi hivatásunk hangsúlyosan emberközeli

Beszélgetés dr. Szecskay Andrással nemzetközi ügyvédi szervezetekről és hivatásrendi kérdésekről

Miután a világ egyre „zsugorodik”, az emberiség egyre összetettebb módon függ immáron nemcsak szűkebb pátriájától, hanem a nemzetközi környezettől is; egyre fontosabb szerepet töltenek be azok a szervezetek, amelyek ezen folyamatok összhangba hozásáért felelősek vagy önként felelős munkát végeznek e téren. Így van ez az ügyvédség vonatkozásában is. Bármennyire is sajátosak egy-egy ország történelmi, jogtörténeti, ügyvédi hivatásrendi hagyományai, nem lehetünk meg ma már a dolgok összefüggéseinek ismerete, azok alakításában való részvállalás nélkül. Erről és még sok más, az ügyvédséget érintő kérdéstről – a mindenkori hatalomhoz fűződő viszonyról, a hivatásrendi önkép megőrzésének, fejlesztésének szükségességéről – beszélgettünk dr. Szecskay Andrással, a Magyar Ügyvédi Kamara nemzetközi ügyekért felelős elnökhelyettesével.

Beszéljünk a számunkra legfontosabb három nemzetközi ügyvédi szervezetről: UIA, IBA, CCBE. Milyen igények hívták létre őket annak idején? Mik a sajátosságaik?

- Nehéz ezeket a szervezeteket fontossági vagy bármilyen más sorrendbe tenni, mert jelentősen különböznek egymástól, bár sok átfedés van céljaik és tevékenységük között, és gyakran azonos kérdésekkel foglalkoznak. Ha időben nézzük, akkor a legrégebbi a sorban az UIA (Union Internationale des Avocats), ami egy francia indíttatású, frankofonnak ismert ügyvédi világszervezet. Ma már egyenértékűen angol, francia és spanyol a munkanyelve. 1927-ben jött létre ez a szervezet, és azóta is folyamatosan működik, 1938-ban magyar ügyvéd, Komarniczki Roman volt az elnöke.

Egyéni ügyvédek vagy kamarák lehetnek a tagjai?

- Mind a kettő, egyéni vagy intézményi tagok számára nyitott a lehetőség, ügyvédek, illetve ügyvédi kamarák egyaránt tagok lehetnek.

Eredetileg egyéni ügyvédi tagsággal jött létre?

- Igen, egyéni tagsággal, később tették lehetővé a nemzeti és területi kamarák, mint ügyvédi szervezetek csatlakozását, mert fontos, hogy az ügyvédi kamarák intézményesen is részt vegyenek ezeknek a nemzetközi szervezeteknek a munkájában a hazai hivatásrendi érdekek érvényesítése, továbbá tapasztalatszerzés és megosztás érdekében.

Úgy tudom, magyarországi ügyvédek, illetve hazai kamarák is tagjai ennek a szervezetnek, már lapunk is többször hírt adott közös rendezvényekről...

- Igen, a Magyar Ügyvédi Kamara (MÜK) és a Budapesti Ügyvédi Kamara (BÜK) egyaránt tagjai ennek a szervezetnek, továbbá van néhány magyarországi egyéni ügyvéd tagja is.

Ezekben a nemzetközi ügyvédszervezetekben - ha jól értem - nem csak egy adott ország központi, országos kamarája lehet tag, esetünkben pl. a MÜK, hanem mondjuk egy területi ügyvédi kamara is, ha éppen tag szeretne lenni?

- Nincs elvi akadálya annak, hogy a tagság lehetőségét biztosító nemzetközi ügyvédi szervezetek esetében bármelyik magyarországi területi kamara is felvételét kérje, mint ahogyan a BÜK is tagja az UIA-nak. Gyakorlati megfontolások persze vannak, mivel a tagságnak nem elhanyagolható mértékű tagdíj vonzata is van,

nem is beszélve a konferenciákon való részvétellel felmerülő költségekről, stb. A MÜK és a BÜK számára az IBA és az UIA tekintetében költségként csak a tagdíj jelentkezik, mert a személyes részvételt igénylő egyeztető üléseken, vezetőségi megbeszéléseken, éves, illetve szakterületi konferenciákon a saját költségükön utazó budapesti ügyvédek képviselik a MÜK-öt és a BÜK-öt is egyaránt. A CCBE részvétel költségeit a BÜK támogatásával a MÜK viseli. Emellett sok időt, energiát igényel a kapcsolattartás, nem is szólva az aktív együttműködéssel járó szakmai kooperációról, véleményalkotásból, testületi döntéshozatali folyamatokban való felelős részvételről, s a mindezekhez szükséges kellő szakmai és nemzetközi tájékozottságról, tapasztalatról, s nem utolsósorban a szakmai, egyben tárgyalóképes nyelvismeretről. Azaz megfelelő „hadrafogható” személyek (kamarai tagok) szükségesek az aktív részvételhez. Mi Magyarországon abban a speciális helyzetben vagyunk, hogy a MÜK és a BÜK kölcsönösen ki tudja egészíteni egymást az ilyen jellegű nemzetközi kapcsolattartás működtetésében.

Konkrétan?

- A MÜK és a BÜK egyaránt tagok az IBA-ban és az UIA-ban, továbbá a MÜK, mint nemzeti kamara, a CCBE-ben is tag, a képviselőket ellátó budapesti ügyvédek az IBA-ban és az UIA-ban saját irodájuk költségére egyéni tagok is.

Ha tehát bármely hazai területi kamara ambicionálná, hogy ő is részt szeretne venni egyik vagy másik nemzetközi ügyvédi szervezet életében, feltételezve, hogy rendelkezik azokkal a szükséges tárgyi és személyi feltételekkel, amikről az előbb szó volt, elvileg megtehetné, hogy jelentkezik tagfelvételi igényével?

- A taggá válási procedúra úgy kezdődik, hogy egyéni tagként bárki tagja lehet az adott ügyvédi szervezetnek. Nyitott a lehetőség a bejelentkezésre, be kell fizetni az éves tagsági díjat, el lehet járni az éves eseményekre. Ha bármelyik ügyvéd úgy gondolja, hogy valamely hazai területi kamarán keresztül, melynek tagja, szeretne ebbe a munkába bekapcsolódni, akkor el kell kezdenie aktívan bekapcsolódni az adott kamara általános tevékenységébe, például valamely szakterületre a közgyűlés által megválasztott tisztségviselőként, majd pedig a kamara nemzetközi kapcsolati tevékenységébe, ha ilyen van (területi kamarák közül jelenleg a BÜK-nek van). Én például annak idején a fegyelmi jegyzői tisztséggel kezdtem a 70-es években, aztán eljutottam a BÜK elnökhelyettesi tisztségig, majd pedig mintegy 10 éve a Magyar Ügyvédi Kamara elnökhelyettesiségéig, amely tisztséget jelenleg is betöltöm, és a MÜK nemzetközi kapcsolataiért vagyok felelős.

Összegezve: ha az országban bárhol élő ügyvéd kollégánk érdeklődik a nemzetközi ügyvédi szervezetek munkája iránt, s alapvetően a saját kamarai szintjén is mutat kellő és elismert aktivitást, s nem utolsósorban megfelelő szintű tájékozottsággal rendelkezik e szervezetek munkáját illetően, valamint személyileg és nyelvtudás alapján is alkalmas erre, nagyon jó esélye van arra, hogy bármely területi kamarától jövő ügyvéd előbb-utóbb a hazai ügyvédség képviselőjeként is működhessen bármelyik nemzetközi ügyvédi szervezetben.

Ezek a nagy nemzetközi ügyvédi szervezetek miben különböznek egymástól?

- Méretében világszinten az IBA (International Bar Association) a legnagyobb és legismertebb, 170 országból mintegy 80 000 ügyvéd tagja van, elsősorban a globális és regionális ügyvédi irodákból, akik elsősorban továbbképzés, információcsere, üzleti kapcsolat építés és ápolás érdekében látogatják a szervezet konferenciáit és szemináriumait. Az UIA-t elsősorban a független kisebb létszámú ügyvédi irodák, egyéni ügyvédek látogatják hasonló célokból. Európában - kamarai szempontból - a CCBE (Conseil des barreaux européens) a legfontosabb számunkra, amely az Európai Gazdasági Térség nemzeti kamaráinak hivatásrendi érdekérvényesítő szövetsége. Amellett, hogy a globális ügyvédi világszervezetek, mint például az IBA, UIA, AIJA, erőteljesen jelen vannak Európában, az Amerikai Egyesült Államokban is működik egy rendkívül jelentős ügyvédi szervezet, az ABA (American Bar Association), amelynek van egy, az Egyesült Államokon kívülre koncentrált szekciója is, az ABA International Section, amelynek sok európai ügyvéd tagja is van. Természetesen Ázsiában és más földrészekeken is léteznek óriási létszámú és nagy tekintélynek örvendő ügyvédi szervezetek. Közülük talán a legnagyobb a LAWASIA (Asian Jurist). Amikor ezekről a nagy kontinentális, sőt globális szervezetekről beszélünk, mindenképpen meg szeretném említeni a fiatal ügyvédek világszervezetét, az AIJA-t, amely a 45 év alatti ügyvédek tömöríti. A fiatal ügyvédek számára bizonyos fokú szervezeti tapasztalat, ügyvédi pályafutási tapasztalat után kitűnő belépési ajánlás bármelyik másik ügyvédi szervezetbe, ahol már nincs korhatár.

A sajátosságoknál maradva: mi az alapvető különbség a két nagy ügyvédi globális szervezet, az UIA és az IBA között?

- A lényeg ugyanaz: az ügyvédi hivatásrend összefogása, ügyvédi érdekvédelem, szakmai oktatás, tájékozódás, érdekérvényesítés az ügyvédi hivatást érintő jogalkotásban, a hivatás függetlenségének és más alapértékeinek védelme, kapcsolatépítés, nemzetközi szakmai eszmecsere. A különbségek abban lehetnek fel,

hogy az IBA egy kizárólag angol nyelven működő, a fentebb említettek szerint jelentősen nagyobb szervezet, az UIA ezzel szemben éppen a többnyelvűség révén egy multikulturálisabb ügyvédi szervezet. Egy IBA éves konferencián mintegy 6000 ügyvéd, egy UIA éves kongresszuson pedig körülbelül 1000 ügyvéd vesz részt. Mindkettő kiemelkedő tudású, világszerte ismert ügyvédek vezetése mellett professzionálisan szervezett adminisztrációs személyzet segítségével működik, mindkét szervezet konferenciáinak szakmai színvonala kiemelkedő.

Ez egyben azt is jelenti, hogy az IBA eredendően angolszász alapítású, s eredetileg az angol nyelvű világ ügyvédeit egybefogó szervezatként alakult meg?

- Igen, az IBA egy amerikai alapítású szervezet, amely 1947-ben, röviddel az ENSZ létrejötte után alakult meg. Már az 1950-es években magyar kapcsolatai is voltak, Blaise Pásztori – azaz dr. Pásztori Balázs ügyvéd kollégánk, aki akkor az Egyesült Államokban élt és folytatott ügyvédi gyakorlatot - jelentős szerepet játszott az IBA alapítása és az indulás éveiben. Az IBA kizárólag angol nyelven való működése előny és hátrány egyaránt. Ugyanez mondható el az UIA többnyelvűségéről is. A két szervezet valamelyike közül viszont mindenki megtalálja a számára megfelelő, vagy akár mindkettőben otthonosan mozog.

Ezek a nyelvhasználati variánsok nyilván megkönnyítik a munkát?

- Igen is, meg nem is. Megkönnyíti, ha valaki kommunikálni akar, de megnehezíti, ha valaki meg akarja érteni. Ha valaki egy ülésen spanyolul szólal fel és nincs tolmácsolás, gond van. Én például nem beszélek spanyolul. Bizonyos nehézségei vannak. A CCBE-ben, ahol a francia és az angol is hivatalos nyelv, ott a két nyelv közötti szinkrontolmácsolással segítik a munkát. A másik különbség – talán a nyelvhasználat miatt is, azaz egy adott nyelv, jelen esetben az angol használata miatt is – hogy az IBA sokkal központosítottabban, így hatékonyabban van megszervezve. Ennek megfelelően persze a szervezetben az angolszász nyelvterület sokkal dominánsabb a jog általános megközelítése tekintetében is. Az angolszász jogászok már az 1950-es években átvették az irányítást és egy professzionálisan megszervezett szervezettel sikerült lekörözniük és mára már többszörösen túlhaladni a tagság létszáma tekintetében az UIA-t. Az UIA-nak összesen mintegy 7000, az IBA-nak mintegy 80 000 ügyvéd egyéni tagja van. Ahogy korábban is említettem, az UIA éves kongresszuson nagyságrendileg 1000 ügyvéd szokott részt venni. A legutóbbi kongresszuson, ami Luxemburgban volt, 1060-an, azt megelőzően nálunk Budapesten 2016-ban 1100 ügyvéd vett részt. Az IBA közgyűlése 2019-ben Szöulban volt, de a távolság és a költségek ellenére is mintegy 6000, 2018-ban Rómában jóval 6000 főnél több ügyvéd volt jelen.

A CCBE pedig egy kontinentális, azaz európai szervezet. Mik a jellemzői?

- A CCBE az UIA-ból született. Hatvan évvel ezelőtt, 1960-ban az UIA genfi kongresszusának programját képező hajókiránduláson vetődött fel az ötlet és indult el a gondolkodás néhány nyugat-európai ügyvéd részéről, hogy az Európai Unió létezése és várható bővülése nyomán szükség lenne egy hatékony, kizárólag európai szakmai-érdekvédelmi ügyvédi szervezetre. Nem egyéni tagsággal, hanem a legfelsőbb, azaz a nemzeti ügyvédi kamarai képviseléssel. A cél tehát az volt, hogy kivétel nélkül minden európai uniós tagállam a legmagasabb szinten és folyamatosan képviseltesse magát.

Minden európai uniós tagországból egy fő képviselteti magát a CCBE-ben?

- Nem, hanem minden EU-s országból egy delegáció, amely a nemzeti (országos, központi) kamarát képviseli. Magyarország egy állandó három fős delegációval képviselteti magát, továbbá egy Brüsszelben élő munkatársunk, dr. Kopár Bernadett, ún. „information officer”-ként a napi szintű munkát végzi „Európa fővárosában”. Dr. Köves Péter 2007-ben a CCBE elnöke volt, az elmúlt években pedig a CCBE által létrehozott European Lawyers Foundation (ELF) igazgatóságának elnöke. E mellett a CCBE szakbizottságaiba, kompetencia szerint delegálunk tagokat. Jelenleg dr. S. Szabó Péter a CCBE pénzügyi bizottság vezetője, dr. Sándor Éva az oktatási bizottságban, dr. Réti László a majdani EU-csatlakozásra váró országok jogászai-ügyvédi problémáival foglalkozó bizottságban, dr. Gyalog Balázs pedig a büntetőjogi szekcióban tevékeny. Fegyelmi jellegű kérdések ad hoc megtárgyalására jelenleg dr. Horváth István kollégát delegáljuk, dr. Homoki Péter pedig évekig vezette a CCBE Informatikai Bizottságát. Ők azok, akiket – állandó munkájuk mellett – megkeresünk, ha olyan szakmai kérdés kerül terítékre, amit a delegált állandó tagok - kapacitás vagy kompetencia hiányában - nem tudnak napi szinten megválaszolni.

Rendkívül jól szervezettek és hatékonyak tűnik az ügyvédség nagy nemzetközi szakmai-érdekvédelmi hálózata. Ha röviden összefoglalható, vajon mit mondana: mi az a kohéziós erő, ami az ügyvédeket összehozza, annak ellenére – vagy mindamelllett -, hogy valamennyi államban nyelvi is, hagyományai

szerint is, sok tekintetben más-más jogfelfogások szerinti és jogi, törvényhozási, igazságszolgáltatási, történelmi hagyományok szerinti sajátos közegben élnek? Ha úgy tetszik: mi a közös érdekvédelmi felület, ami összetart nemzetközi szinten ügyvédeknek annyira, hogy akár több tízezeren is elmennek egy szülői tanácskozásra? Mi az a közös téma, ami összetartja az ügyvédséget?

- Megtapasztalta a világ: minél inkább fejlődik a nemzetek közötti kereskedelem, gazdasági, politikai kapcsolat, annál inkább szükség van arra, hogy a jogi keretekben kiigazodó szakemberek kapcsolatban álljanak egymással. Az lehetetlen, vagy legalábbis rendkívül kivételes, hogy egy adott nemzet jogrendjében kvalifikált ügyvéd más, adott esetben több ország jogrendjében is ugyanúgy kiismerje magát. El kell küldeni az ügy gondozását tehát egy helyi ügyvéd kollégához. Az a legrosszabb, ha valaki elkezd az ügyet játszani, hogy „én mindenhez értek”. Ez indította el annak a kapcsolatrendszernek a kiépülését, ami a globalizálódás növekedésével egyre szélesebb körűvé vált. Már a XX. század elején megjelent ez az igény, így aztán UIA néven egy világméretű szervezetet hoztak létre, amihez minden jogász szabadon csatlakozhat, ha elfogadja a szervezetnek a feltételrendszerét, ami egyébként nem különösebben szigorú.

Mondhatjuk, hogy pl. a CCBE működése abszolút érthető, hiszen egy olyan kontinentális helyzet van az Európai Unióban, aminek a jogharmonizációs kötelei, illetve a tagországokbeli ügyvédek együttműködési igényei szinte szükségszerűen hívták létre a szervezetet?

- Ez így van. A CCBE létrejötte teljesen szükségszerű következménye az Európai Uniónak. Az Európai Gazdasági Térségen belüli hatékony ügyvédi érdekképviselet nem létezhet anélkül, hogy ne lenne egy megfelelő szervezete. Ebben az érdekképviseleti szervezetben immáron csak úgy lehet hatékony munkát folytatni, ha mindegyik nemzet ügyvédei a legmagasabb szinten képviseltetik magukat. A nálunk nagyobb lélekszámú és területileg is nagyobb tagállamok, mint például Spanyolország, Franciaország, Németország esetében a delegáció 6-8-10 tagú, akik közül természetesen nem mindenki megy minden ülésre. Évente kétszer van plenáris ülés és öt-hat alkalommal állandó bizottsági ülés, ahol a szakmai kérdéseket megtárgyalják.

A CCBE esetében az ott kiérlelt gondolatok, határozatok, javaslatok, ajánlások mennyire kötelező érvényűek a tagokra? Feltételezem, semennyire, de használhatók ezek a napi gyakorlatban?

- Nem kötelező, de elvárt és ajánlott, ugyanis az ügyvédi hivatásrend európai értékrendjét tükrözi. A CCBE széles feladatkörének egyik jelentős része, hogy az európai uniós jogalkotásnál véleményformáló és véleményalkotó és véleményezési joggal felruházott szervezetként éljen ezekkel a jogosítványokkal és okosan felhasználja azokat szinte minden kérdésben, ami a jogi hivatásrendet - ezen nemcsak az ügyvédi, hanem általában a jogász hivatásrendet értem - érinti.

Hogyan történik ez a gyakorlatban?

- Köztudott, hogy az EU-ban a törvényalkotás az Európai Unió Bizottsága szintjén kezdődik. Az ott kiérlelt javaslatok nyilvános dokumentumok, felteszik a honlapra és szabadon véleményezhetők. A CCBE-nek van hivatalos képviselete az Európai Unió, az ENSZ és a WTO, a kereskedelmi világszervezet mellett is. Komoly munkabizottságok dolgoznak, hogy a CCBE részéről a hivatásrendet érintő kérdésekben szakmailag megalapozott észrevétel, javaslattétel kerüljön a törvényhozás elé. Amit aztán - részleteiben, egészében - vagy figyelembe vesz törvényalkotói munkájában az EU vagy nem. Mindenesetre a kontinens, pontosabban az Európai Gazdasági Térség ügyvédségének igen komoly lehetőségei vannak szándékai, érvei és javaslatai hatékony előterjesztésre és érdekeinek védelmére.

Mi az eddigi tapasztalat a CCBE javaslatainak fogadtatását illetően?

- Természetesen vegyesek. Általában azonban elmondható, hogy a mi javaslatainkat komolyan veszik, még akkor is, ha nem vagy nem teljes egészében fogadják el azokat. Egy javaslat értéke nem az előterjesztő személyén vagy tagállamának nagyságán, sokkal inkább az előterjesztés tartalmán és minőségén múlik. Amikor a magyar delegáció előterjesztést tesz, igyekszünk azt a legalaposabban kidolgozni, a problémát minden oldalról körüljárni és következetesnek maradni.

Felfoghatjuk úgy, hogy ezeknek a nemzetközi ügyvédi szervezeteknek, jelesen a CCBE-nek a legfontosabb tevékenysége az Európai Unióban belül egyfajta érdekvédelmi funkció, amiben az ügyvédi hivatásrenddel kapcsolatos dolgokról igyekeznek véleményt formálni és azt figyelembe venni a törvényhozókkal? Tehát nem szólnak hozzá például közlekedési ügyekhez, vámtörvényekhez vagy éppen úrkutatási törvényekhez? Csak az ügyvédséget - tágabb-szűkebb értelemben - érintő dolgokhoz szólnak hozzá, netán lobbiznak, mintegy szakmai-érdekvédelmi megközelítésben?

- Igen, így van. Sokféle, ám az ügyvédséget is érintő kérdésekhez szólunk hozzá, mondunk véleményt, teszünk javaslatot. Mondok egy példát: az úgynevezett „*optimális adótervezési struktúrákkal foglalkozó szervezetekre*” elég kemény szabályozást vezetett be az Európai Unió. Ebben az ügyvédek is érintettek, mivel nem kevés ügyvéd foglalkozik adójoggal, s fontos, hogy milyen kötelezettségeket fog rájuk róni egy új törvény. De mindez érinti a hivatás mélyrétegeit, alapértékeit is, mindenekelőtt a hivatás függetlenségét és az ügyvédi titoktartási kötelezettséget.

Sok olyan hírrel találkoztam, akár a CCBE, vagy a másik két nagy szervezet részéről is, amelyeknél nem kifejezetten anyagi vagy szorosan vett szakmai ügyekről van szó, hanem egyik vagy másik adott ország kamarájának, kamarai tagjainak saját hazájukban elszenvedett hátratételeiről, akár politikai meghurcoltatásairól. Az ügyvédi szervezetek rendszeresen és következetesen nagyon keményen kiálltak-kiállnak ezen helyi kamarák, sőt, néven nevezett, sajnos sok - rendszerint emberi jogi tevékenységet is érintő munkájuk miatt - esetben börtönbe juttatott ügyvédek mellett. Hangot emelnek s elég komoly, széleskörű hírt vernek olyan ügyek miatt, amelyek adott országban élő ügyvédek személyi szabadságát is korlátozzák...

- Ezzel a fajta, az ügyvéd kollégák hátrányos megkülönböztetését, olykor üldöztetését figyelemmel kísérő tevékenységgel mind a három említett szervezet foglalkozik. Ez a szolidaritás el is várható tőlük, hiszen mind a három szervezet ügyvédekből áll. A munka két síkon folyik. Az egyik az ügyvédi alapértékek védelme, ami valamennyiünk érdeke. Ha tehát a helyi jogalkotás olyan jogszabályt kívánna bevezetni, ami sérti, hátrányosan érinti az ügyvédi alapértékeket, akkor ennek az érdekeknek a védelme érdekében mindegyik fellép. Európában elsősorban a CCBE lép fel, mert ez a szervezet a legkompetensebb. Az IBA-nak már szélesebb a spektruma, ugyanúgy, mint az UIA-nak is.

A CCBE olyan országokban élő ügyvédek jogaira is figyel, akik nem feltétlenül európai uniós tagországok?

- Feltétlenül igen. Az Európai Unióba való belépés előtti, a pályára lépés előtti „kispadon” ülés mindenkit megillet. Az Európai Unió tagjává válás előtt mi, Magyarország is ültünk a kispadon néhány éven át. Dr. Horváth Jenő, a MÜK örökös tiszteletbeli elnöke felismerésének, valamint - az EU csatlakozásunkat követő rövid idő után elnökké is megválasztott - dr. Köves Péter kollégánk aktivitásának és elkötelezettségének köszönhető, hogy Magyarország ügyvédi küldöttsége már több évvel a csatlakozás előtt megfigyelőként ott ült és részt vett ezeken az üléseken. Most Szerbia, Montenegró, Bosznia-Hercegovina, Törökország ülnek ott. Azok, akik egyszer valamikor azt gondolják, hogy aspiráns EU-taggyá válnak, vagy akár már folyamatban van a felvételük, a szerbeké, vagy kicsit távolabbról, a törököké. Tudni akarják, mi történik, beleszólnak, észrevételek tesznek.

Említette az imént, hogy a nemzetközi ügyvédi szervezetek tevékenysége két síkon folyik: az egyik az ügyvédség szorosan vett érdekérvényesítése, amiről eddig beszéltünk. Mi a másik?

- A másik rendkívül fontos tevékenysége mindhárom szervezetnek a hivatásrend érdekvédelme, és ebben is van egyfajta egységesség. Jogállamban az ügyvédség hivatásrendi feladata az állampolgárok képviselése, ami sok esetben az államhatalommal szembeni képviselést, jogvédelmet is jelent. A nemzetközi ügyvédi szervezetek kiemelt feladatuknak tekintik, hogy a hivatásrendi feladatok ellátása során önmagukat nehéz helyzetben találó jogi képviselők, a kifejezetten büntetőügyekben védelmet ellátó ügyvédek a "*defence of defence*", azaz a védő védelme érdekében kiálljanak, és véleményükkel illetve fellépésükkel közbenjárjanak más nemzetközi szervezeteknél vagy az érintett államok kormányzatánál. Ilyen eset volt néhány éve, amikor török belpolitikai háttérben kirobbant ügyben az isztambuli ügyvédi kamara ügyvédeit kellett megvédeni az ún. Sledgehammer ügygel kapcsolatban. Vagy például a CCBE által 2019-ben kitüntetett Nasrin Soutudeh iráni ügyvédnő, aki emberi jogi aktivitást fejt ki és saját országában előzetes letartóztatásba helyezték kizárólag azért, mert kiállt az emberi jogok védelme érdekében. Számos ilyen eset van világszerte, és az ilyen helyzetbe került ügyvédek érdekében a nemzetközi szervezetek komoly aktivitást fejtenek ki. Én annak az UIA bizottságának vagyok több éve a tagja, amelyik éppen ezzel a két területtel foglalkozik. Korábban ez kétfelé volt választva, a védő személyét megillető védelem, a "*defence of defence*" és a hivatás függetlenségének védelme, az "*independence of the profession*" területre. Én az utóbbival foglalkoztam a terület igazgatójaként az UIA végrehajtó bizottságában. Néhány éve összevonták ezt a két területet, és egy külön bizottságot hoztak létre UIA IROL néven, ami ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. Én továbbra is a hivatásrend függetlenségének védelmével kapcsolatos ügyekkel foglalkozom, a többi kolléga azonban kifejezetten az egyes ügyvédek hivatásuk jogszerű gyakorlása során ért jogtalan hátrányok lehetséges orvoslásával, az adott országban való fellépéssel, tiltakozással, a jogvédelem adott helyzetben lehetséges eszközeivel foglalkozik.

Hogyan jut el egy egyéni ügyvéd panasza például a CCBE-hez?

- Vagy ő maga jelzi a problémáját vagy kollégái, vagy pedig a világsajtóból értesülünk arról.

Tehát nincs olyan – fogalmazzunk egy kicsit eufemisztikusan – bürokratikus út, ahol lelassulnak, „elkallódnak” az ügyek?

- Nincs. Természetesen ésszerű mértékben és megfelelő módon verifikáljuk, ellenőrizzük a panasznak a megalapozottságát.

Emlékszem, előfordulhat olyan sajátos helyzet is, hogy nem egy ügyvéd egyéni sérelmei kerülnek önök elé, hanem mondjuk egy országos – nemzeti – kamara problémája, amikor maga a helyi ügyvédi szervezet kerül bajba valamilyen belpolitikai ügyből kifolyólag, olyannyira, hogy teljes egészében megbénul működése vagy önmaga függeszti azt fel, például országos ügyvédi sztrájkot meghirdetve, amint az nem is olyan régen Szerbiában történt?

- Az egy más kérdés, hogy mi a kamarai vezetésnek a politikai beállítottsága. Vannak országok, ahol az adott politikai rezsimmel szemben történő fellépésnek értelmeznék azt, ha a helyi kamara kérne egy olyan személy érdekében védelmet, amelyik személyt éppen az adott politikai rezsim üldöz. A helyi kamara könnyebben megőrzi tárgyalóképeségét a politikai rezsimmel szemben, ha elismert nemzetközi szervezettől külső segítséget, támogatást kap.

Előfordulhat az, hogy a CCBE a maga értékrendjével és az ennek megőrzésére irányuló független tevékenységével óhatatlanul feszültségbe keveredik egy adott ország kamarájának irányultságával?

- Nem szokott ez idáig elmenni. Általában az történik, hogy jön egy jelzés, amely alapján elkezdődik egy munkafolyamat. A folyamat első része, hogy ellenőrizzük, mi is történt. Utána - az esetek döntő többségében a helyi ügyvédekkel, a helyi kamarával együtt - kidolgozzuk, hogy mi lenne a fellépésünk leghatékonyabb módja. Valamikor egy személyes konzultációt kérnek az igazságügyi hatóságoktól, valamikor egy levelet ír az adott szervezet. Például az említett szerbiai ügyben az ottani törvényhozás részére a CCBE, az IBA és az UIA is egyaránt levelet írt, s az akkori igazságügyi miniszternél tiltakozott az intézkedések ellen, amiket bevezetni kívántak. A szerb ügyvédség 2015 szeptemberétől több hónapon keresztül sztrájkolt. Mindhárom szervezet magyar képviselőt küldött az ország közelsége miatt, dr. Köves Péterrel és dr. S. Szabó Péterrel hárman utaztunk Belgrádba 2015 decemberében. Csak érdekességként említem, s hogy érzékeltessem, mennyire komolyan vették a három nemzetközi ügyvédi szervezet fellépését, a tanácskozás az igazságügyi miniszterrel este nyolc órakor kezdődött és másnap hajnali kettőig tartott. Megegyeztünk, tettek ígéreteket, be is váltották azokat, januárban meg is hozták a megfelelő rendelkezéseket, befejeződött a szerb ügyvédség sztrájkja és normalizálódott a kapcsolat az igazságügyi kormányzat, valamint a helyi ügyvédi hivatásrend között.

Még egy hasonló fellépést idézek fel: 2010 körül, a lengyel kormány három jogszabályt próbált bevezetni, ami nagyon hátrányosan és drasztikusan érintette volna a helyi ügyvédi hivatásrendet. Az egyik az volt, hogy bármilyen kamarai tagság nélkül - tehát az ügyvédi hivatásra való felkészítés, képzés és vizsga nélkül - az egyetlen végző fiatal jogászok szabadon folytathattak volna lényegében az ügyvédi tevékenységgel azonos tevékenységet. A másik az volt, hogy az ügyvédekre nézve nagyon hátrányos díjszabályzatot próbáltak bevezetni. A harmadik pedig az volt, hogy fegyelmi ügyekben a döntési hatásköröket teljesen kivették volna a kamara kezéből, és azt az igazságügyi kormányzat által kijelölt testület bírálta volna el. Ugyanígy ott volt a három nagy szervezet képviselője a tárgyalódelegációban: a CCBE és az IBA akkori elnöke, valamint az UIA képviselője én. Emellett a CCBE a demonstrációs céllal Varsóban tartott plenáris ülésén fogadta az akkor általam vezetett *ad hoc* bizottság által kidolgozott ajánlást az ügyvédekkel érintő fegyelmi eljárások európai alapelveiről. Az említett események során a lengyel bírói kar is messzemenően kiállt az ügyvédség mellett, a sajtókonferencián is képviseltették magukat és felszólaltak. A nemzetközi szakmai nyomásra ott is visszakozott a kormányzat. Sajnos az utóbbi hónapokban a lengyel bírói karnál vannak problémák, amely miatt valamennyi nemzetközi ügyvédi szervezet is kifejezte aggodalmát és hallatta hangját.

Vajon ennek az összetett és rendkívül fontos munkának a hírei, eredményei, amelyek megerősítőleg, bátorítólag hathatnak minden gyakorló ügyvéd számára szerte a világon és nálunk Magyarországon is, miként jutnak el az egyes ügyvédekhez, mit érzékelnek mindebből azok a kollégák, akik napi ügyeik részleteiben gazolva, ki sem látnak az életért való küzdelem mókuskerekéből?

- Miután a Magyar Ügyvédi Kamara legaktívabban a CCBE-ben képviselteti magát, ezért a delegáció minden egyes CCBE ülés után megküldi azoknak a témáknak az összefoglalóját, amivel az adott ülés foglalkozott. Ez egy 6-8 oldalas összefoglaló, amelynek lényege megjelenik a MÜK honlapján és a BÜK elektronikus

hírlevelében. Emellett a www.ugyvedforum.hu is rendszeresen foglalkozik a nemzetközi ügyvédi szervezetek híreivel. Akit pedig még részletesebben érdekelnek ezek a dolgok, a szervezetek honlapján is tud részletekbe menően tájékozódni.

Talán az is sokat jelentene – tekintettel arra, hogy ezek a honlapok nem magyar nyelvűek, hanem főleg angol, esetleg francia és német nyelven hozzáférhetőek -, hogy helyi, területi kamarák inspirálhatnának néhány olyan fiatal kollégát, akik jól értenek-beszélnak angolul: adjanak rendszeresen egy-egy elnökségi ülésen, közgyűlésen tájékoztatót arról, mi zajlik a világban...

- Ez a kamarai vezetésen múlik. Amikor évekkkel ezelőtt problémánk volt a GVH-val az Etikai Szabályzat ügyvédi hirdetésekkel, ügyvédi reklámmal kapcsolatos rendelkezései miatt, akkor volt több olyan területi ügyvédi kamarai elnök, aki fontosnak tartotta, hogy a tagság megismerje ennek az eljárásnak az okát és a figyelembe veendő körülményeket, a versenyjogi szempontokat. Meghívtak, hogy tartsak előadást: miről szól a GVH vizsgálata, hol tart az etikai kódex, mi a helyzet az ügyvédi alapértékekkel, hol áll és merre tart az Európai Unió tagállamainak szabályozása? Ha hasonlóképpen érdeklődnének nálunk a nemzetközi szervezetek valamennyiünket érintő munkája iránt, bizonyos, hogy mindig lenne közülünk az e területen tapasztalt kolléga, aki ilyen tájékoztatóra szívesen vállalkozna.

Ön szerint, aki közismert és általánosan tekintélynek örvendő személyiség a hazai ügyvédség körében, akinek szinte teljes rálátása van a nemzetközi ügyvédi szervezetekre, mi több: az ügyvédség globális helyzetére, ezekkel a több évtizedes unikális tapasztalatokkal tarisznyájában, hogy látja, merre megy az ügyvédi hivatásrend szekere?

- Az ügyvédi hivatásrend mindig olyan volt, amit az aktuális hatalom soha nem szeretett. Ezt már Shakespeare is megírta a IV. Henrik darabjában. Az összeesküvők megmondták: az első dolog, amit tennünk kell, öljük meg az összes ügyvédet. Vajon miért voltak ennyire elszántan nekibuzdulva? Mert az ügyvédek – akárhogyan is forgatjuk a dolgot - alapvetően a jogállamiságnak a védelmezői. Éppen erre jók, erre valók. És ezért kell a végtelenségig, az utolsó lehetünkig védeni az ügyvédi függetlenséget, a hivatásrend alapértékeit, mert az ember ember marad, gépek soha nem fogják helyettesíteni. Az embernek pedig egy másik ember a bizalmasa. Természetünkből fakad, hogy az ember jobban tud foglalkozni a saját problémájával, ha valakivel azt meg tudja beszélni, főleg ha egy jogban jártas emberrel, aki emberileg is megérti őt és próbál valami hatékony segítséget nyújtani. Ez pedig bizalom, függetlenség és titoktartás nélkül nem megy. Történelmi tapasztalatok szerint is ez általában szemben áll a mindenkori hatalom érdekeivel, amely viszont mindent szeretne tudni, még azt is, amit az adott személy egyébként nem osztana meg senkivel.

A mindenkori hatalom pedig úgy véli: a nemzet, az ország biztonsága érdekében, amelyet egyre több rafinált és alattomos, veszélyforrás fenyeget, indokolja ezt a fajta kíváncsiságot titkaink iránt. Gondoljunk csak most konkrétan a pénzmosás és a terrorizmus támogatása elleni törvényi óvintézkedések egyre mélyebbre ható elvárásaira...

- Vannak azért megközelítési különbségek, hogy tudniillik melyik kormányzat hogyan közelíti ezt meg. Rögtön – szinte valós időben - akar tudni mindent vagy átvezeti egy olyan szűrőrendszeren, hogy ezer esetből a végén kiderül, hogy csak tíz volt releváns, viszont a maradék 990 pedig „nagyon hasznos”, eltárolható-eltárolandó információ lehet, jóllehet ezeknek már semmi köze sincs ahhoz, jelen esetben a pénzmosáshoz, amiért csinálták az egészet. A hatalom számára minden információ értékes. Erre sajnos-nem sajnos, de való, ma már minden informatikai eszköz adott. Napjaink egyik égető kérdése is az, hogy hol szabja meg a hatalom a saját maga számára az adatgyűjtés és adat hozzáférés határait, lásd például https://www.napi.hu/nemzetkozi_gazdasag/tiltalom-arcfelismeres-brusszel-eu.698646.html.

Állampolgárként teszem fel az utolsó kérdést, aki bármikor jogi segítségre szorulhat, s aki számára az ügyvéd az egyetlen olyan identitás a jog világában, aki nem az államot képviseli, hanem hivatásszerűen engem, akihez bizalommal fordulhatok: mit gondol, bizhatunk abban, hogy nem kell az ügyvédi hivatás elszíntelenedésétől, a hivatásrendi értékek – bármire is gondoljunk ennek a nagyon összetett és mindenképpen pozitívan felfogott fogalomról – szertefoszlásától tartanunk, s a jövőben is az ügyvéd lesz tűzön-vízen át az én segítőm, ha ne adja Isten, az igazságszolgáltatás malomkövei közé hullva őrlődöm?

- Két dolog jut eszembe válaszként erre a súlyos kérdésre. Az egyik egyszerűbb, a másik kicsit összetettebb. Nem lehet kitérnünk előle, nem is lenne értelme: korunk nagy kihívása, a mesterséges intelligencia. Jól kell tudnunk használni, arra, amire való: nagy mennyiségű információ feldolgozásra. Azonban: amíg ember van, nem lesz soha két pontosan ugyanolyan ügy. Minden gyakorló ügyvéd tudja, hogy mennyire lényeges az emberi tényező, az adott ügy konkrétumai. Mindemellett nem szabad és nem lehet figyelmen kívül hagyni a mesterséges

intelligenciát, mert ahogy az okos telefon millió segítséget ad, ugyanez a mesterséges intelligencia dolga a felmérhetetlen mennyiségű információ feldolgozásban és értékelésében. Azok a területek, amik technikával pótolhatók, viszonylag gyorsan értéküket veszítik, mert tömegtermékké válnak. Az automatizálható, technikával helyettesíthető jogi szolgáltatások leértékelődnek. Ez az ügyfelek számára kedvező, mert olcsóbbá teszi az adott szolgáltatás elérhetőségét. Viszont mivel nem lehet mindent gépesíteni, nem lehet minden problémára előre feltenni egy kérdést és igen-nem eldöntendő válasz opcióvá transzformálni, vagy mintaszerződésbe foglalni, ez azt is jelenti, hogy fel fognak értékelődni azok a jogi szolgáltatások, amik emberi közreműködést, speciális tudást, kreativitást, tapasztalatot, egyedi helyzetértékelést igényelnek. Ezek a mesterséges intelligencia útján nem pótolhatók, de hatékonyságuk nagymértékben növelhető. Az elmélyült, empátikus és szofisztikált jogi munkát igénylő szolgáltatások értéke és megbecsültsége továbbra is megmarad, sőt előreláthatólag nőni fog.

- Ami pedig az összetettebb témát illeti: mindig is nagy kihívás volt az ügyvédség számára a hivatásrend alapértékeinek megőrzése. Ennek fontos feltétele szerintem az ügyvédi öntudat és hivatásrendi önazonosságunk megfelelő ébrentartása és karbantartása. Nem szabad, nem engedhetjük meg magunknak, hogy a hétköznapiak ama bizonyos mókuskerekében elveszítsük önmagunkat, a magunkba, hivatásunkba, a jog és törvények rendjébe, s általában, a jogkereső emberekhez való hozzáállásunk minőségébe vetett hitünket. Nem vagyunk érzéketlenek, nem vagyunk száraz jogalkalmazók. A mi hivatásunk hangsúlyosan emberközeli. Ez pedig részünkről sokkal több emberi „befektetést”, minőségi emberi hozzáállást is kíván minden szakmabéli tevékenységünk során, mint csupán – az egyébként elengedhetetlen – állandó szakmai felkészültség. Tapasztalataim alapján azt mondhatom: bizakodóan tekinthetünk a jövő ügyvédgenerációjára. Segítenünk kell őket abban, hogy jogászai munkájuknak ne csak a praktikus oldalát, hanem annak rendkívüli és egyedi hivatásbeli szépségeit is felfedezzék. Nagyon nehéz éveket, évtizedeket élt át az ügyvédség idehaza, de a világon másutt is. Bebizonyosodott: az ügyvédség addig számíthat a társadalom – ügyfelei – megbecsülésére, amíg maga is megbecsüli a társadalom – ügyfelei – érdekeit folyamatosan ébren tartott, fejlesztett tudásával, humánus életszemléletével, szellemi és lelki épségének folyamatos gondozásával. S képviseli azokat társadalmi és egyedi szinten egyaránt legjobb meggyőződése szerint, következetesen - hogy egy régi bölcsességet idézzek - „alkalmas és alkalmatlan időben”. A nemzetközi ügyvédi érdekérvényesítő szervezetekre visszakanyarodva, éppen ezek a sokszínű civil szervezetek a megfelelő szakértői keretei annak, hogy a társadalom számára a kapott bizalmat a hivatásrend tagjai önkéntes érdekképviselési munkával visszaadják. Tehát ezért is érdemes figyelniük a munkájukra, eredményeikre és támogatni kollégáinkat az ezekben való részvételre.

Komlós Attila